

Förbuds-Sverige

Samtidigt som det finns stor anledning att glädja sig åt de friska politiska vindar som sveper över världen och Sverige finns det också tendenser i tiden som ger upphov till allvarlig oro inför 80-talets samhällsutveckling.

Förbudsmentaliteten breder ut sig i Sverige. På område efter område drar förbudsivrarna i härnad. Ingen fråga är för liten, tycks det, eller för stor, svår och mänskligt komplicerad för att inte förbud skall vara rätta lösningen på problemet.

Förbudsivrarna ger sig på snabbviner och flipperspel, enarmade banditer och diskotek. De vill förbjuda Pippi Långstrump. När de uttryckt sin harm över det fördärv som kan drabba mänskligheten från dessa mindre ting drar de styrkta i korståg mot de stora symbolfrågorna i samhället.

Radio-TV-monopolet skall vidmakthålla sitt grepp över tittarna genom ett nej till Nordsat. När någon kunnig person påpekar att då får väl svenskarna se på västtysk och fransk TV i stället, så blir upprördheten stor. Kulturarbetarnas socialdemokratiska förening i Stockholm rycker till undsättning: Förbjud de TV-antennerna som kan ta in de västtyska satellitsändningarna, kräver KSF. Genom att förbjuda tekniken skall det ofria ordet skyddas!

Inte ens yttrandefriheten – ett av fundamenten i vår demokrati – går som synes fri från förbudsivrarnas attacker. Kraven på censur reses också från samma håll i sådana svårhanterliga frågor som våldsinslag och pornografi i bild och text. Självfallet måste regler finnas på dessa områden – det visar inte minst de senaste avarterna ifråga om videogrammen. Men missbruk, vilka i sig måste stävjas, får aldrig ursäkta kraven på censur eller förbud mot ett

medium som sådant. Yttrandefrihetsutredningen brottas just nu med dessa spörsmål.

Förbudsivrarna är, såsom de kommer till uttryck i riksdagen, en brokig skara. Främst på barrikaderna att föra förbudens och censurans talan står vpk, därefter kommer de röda likasinnade inom socialdemokratin. Den erforderliga riksdagsmajoriteten för förbud erhålles sedan med hjälp av troskyldiga och moraliskt upprörda centerpartister och sk frisinnade folkpartister. Kvar att föra frihetens och tilltron till det mänskliga förnuftet talan blir i allmänhet enbart moderaterna.

Den nya folkfronten för förbud är en desto märkligare företeelse som det nästan var exakt samma människor – centern möjligen undantagen – som på det röda 60-talet förde den vildsinta lössläpphetens talan. Moral och normer var ingenting för vår tid. Kristna värden och historiskt arv kunde slängas i papperskorgen. Pornografi och våldsinslag skulle släppas fria. Straff behövdes inte inom kriminalvården; tvångsomhändertagande inte inom alkoholivården.

Det parti som också då fick föra förnuftets talan och påpeka att vissa normer och vissa regler behövs i ett demokratiskt samhälle för att inte friheten för en skall bli till ofrihet för en annan, det var dåvarande högerpartiet.

Det svenska samhället brottas med många problem. Det finns en andlig nöd mitt i den materiella välfärden som bland annat tar sig uttryck i drog- och alkoholmissbruk, i brott och våld. Mest oroande är att så många ungdomar tycks ha svårt att finna en meningsfull plats i samhället. Det är som om själva den materiella välfärden tagit ifrån ungdomen livsutmaningen. De kommer från en skola som inte ställer

tillräckligt med krav till ett arbetsliv där det är ont om jobb. Men brist på fickpengar är det sällan. Ungdomen blir bidragstagare.

Att söka bota missbruksproblemen och våldet genom att förbjuda snabbviner och flipperspel är egentligen ett hån mot medborgarna. De djupare liggande mänskliga problemen nås inte på detta sätt. De måste angripas i skolan, där normer och regler måste bli en självklar del av skolans vardagliga arbete. De måste tas upp i hemmen, där föräldrarna måste besinna sitt stora ansvar för barnens fostran. De måste mötas i ett större enskilt ansvarstagande gentemot nästan. Gemenskapen mellan människorna och den enskildes ansvar måste återigen lyftas fram. Den kollektiva boja som får människan

att tro att det är inget hon kan göra åt saker och ting – det får den allsmäktiga "staten" ordna – den måste brytas.

De många förbuden utmanar löjet och tenderar att göra medborgarna mera likgiltiga inför de verkliga problemen. Förbuden motverkar således sitt syfte. Respekten för demokratin och folkviljan ökar inte heller när politikerna i åtgärd efter åtgärd ger uttryck för bristande tilltro till medborgarnas förmåga att tänka och bedöma företeelser själva. Demokratins fundament är tilltron till den enskildes vilja och förmåga att ta ansvar. Förmyndarmentaliteten hör hemma i andra mindre tilltalande samhällssystem.